

კორპორაციული მდგრადობის ანგარიშგება, მიზანი და გამოწვევები

მარინა მაისურაძე

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი,
თსუ ასოცირებული პროფესორი

ნინო ჩავლეშვილი

თსუ დოქტორანტი, აღრიცხვის, ანალიზისა და
აუდიტის კათედრის პროფესორის ასისტენტი

აბსტრაქტი

მას შემდეგ, რაც მსოფლიო აწყდება გადაუდებელ გამოწვევებს, როგორცაა კლიმატის ცვლილება, სოციალური უთანასწორობა და რესურსების ამონურვა, ფინანსური ანგარიშგების როლი მდგრადი განვითარების ხელშეწყობაში სულ უფრო კრიტიკული ხდება. ტრადიციული ფინანსური ანგარიშგება ძირითადად ფოკუსირებულია ეკონომიკურ შედეგებზე და ხშირად უგულებელყოფს გარემოსდაცვით და სოციალურ განზომილებებს.

2021 წლის ნოემბერში, გაეროს კლიმატის ცვლილების კონფერენციაზე (COP26) ფასს ფონდის ნდობით აღჭურვილმა პირებმა განცხადება გააკეთეს ISSB-ის (სტანდარტების დამდგენი ახალი ორგანიზაცია) დაფუძნების შესახებ. ISSB-ის კომპეტენციაში შედის სტანდარტების გამოცემა, რომლებიც კაპიტალის ბაზრებს უზრუნველყოფს მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ფინანსური ინფორმაციის ყოვლისმომცველი საერთაშორისო საფუძვლებით. იგი ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების საბჭოს პარალელურად იმუშავებს. ორივე საბჭოს ზედამხედველობას გაუწევს ნდობით აღჭურვილი პირები. ISSB-ის სტანდარტებს დაერქმევა მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ინფორმაციის ფას სტანდარტები (IFRS® Sustainability Disclosure Standards).

ISSB-ის პროექტის, სხვადასხვა სამეცნიერო მასალებზე დაყრდნობით სტატიაში წარმოდგენილია მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ინფორმაციის ფასს მიზანი და გამოწვევები

საკვანძო სიტყვები: ISSB-ის პროექტი, ფასს მ1 და ფასს მ2 პროექტი, რისკების მართვა

შესავალი

ბიზნესისა და მთავრობებისადმი ნდობის ჩამოყალიბება და შენარჩუნება ფუნდამენტურია მდგრადი გლობალური ეკონომიკის შესაქმნელად. ყოველდღიურად, ბიზნესი და მთავრობები იღებენ გადაწყვეტილებებს, რომლებიც პირდაპირ გავლენას ახდენს მათ დაინტერესებულ მხარეებზე, განსაკუთრებით ფინანსურ ინსტიტუტებთან, ორგანიზაციებთან, სამოქალაქო საზოგადოებასთან და მოქალაქეებთან და მათ მიმართ ნდობის ხარისხთან დაკავშირებით. ეს გადაწყვეტილებები იშვიათად ეფუძნება მხოლოდ ფინანსურ ინფორმაციას და ხშირად ითვალისწინებს რისკებსა და შესაძლებლობებს, რომლებიც დაკავშირებულია სხვადასხვა მოკლევადიან და გრძელვადიან ფაქტორებთან.

მდგრადობის ანგარიშგების საშუალებით, კომპანიები აფიქსირებენ თავიანთ საქმიანობასა და გავლენას მდგრადობის საკითხების ფართო სპექტრზე, რომელიც მოიცავს გარემოსდაცვით, სოციალურ და მმართველობით განზომილებებს. ეს საშუალებას აძლევს კომპანიებს იყვნენ უფრო გამჭვირვალე მათ წინაშე მდგარი რისკებისა და შესაძლებლობების მიმართ, რაც

დაინტერესებულ მხარეებს უზრუნველყოფს ეფექტურობის შესახებ უფრო მეტი ინფორმაციის მიღებას.

გარემოსდაცვითი პრინციპები განსაზღვრავს, თუ როგორ იცვლება კლიმატი, რამდენად ზრუნავს კომპანია გარემოზე და როგორ ცდილობს შეამციროს გარემოზე მიყენებული ზიანი. სოციალური პრინციპები ეხება თანამშრომლების სამუშაო და ანაზღაურების პირობებს, გენდერულ თანასწორობას და კომპანიის დამოკიდებულებას პერსონალის, მომწოდებლების, პარტნიორებისა და მომხმარებლების მიმართ. ბიზნესებმა უნდა იზრუნონ სამუშაო პირობების ხარისხზე, აკონტროლონ გენდერული ბალანსი და ინვესტიციები განახორციელონ საგანმანათლებლო და სოციალურ პროექტებში. კორპორატიული მმართველობის პრინციპები მოითხოვს ბიზნესის კეთილსინდისიერად და მაქსიმალურად გამჭვირვალედ წარმართვას, რაც გავლენას ახდენს კომპანიის მენეჯმენტის ხარისხზე.

1. მდგრადი განვითარების ანგარიშგების სტანდარტების მიზანი

მდგრადი განვითარების სტანდარტების საბჭო (SDSC) ჩვეულებრივ მიზნად ისახავს ხელი შეუწყოს და დაწეროს სტანდარტები, რომლებიც ხელს უწყობს მდგრადი განვითარების პრაქტიკას სხვადასხვა სექტორში.

ISSB-მა ჩამოაყალიბა ოთხი ძირითადი მიზანი:

- მდგრადობის გამჟღავნების გლობალური საბაზისო სტანდარტების შემუშავება;
- ინვესტორების საინფორმაციო საჭიროებების დაკმაყოფილება;
- მდგრადობის შესახებ ყოვლისმომცველი ინფორმაციის მიწოდება კაპიტალის გლობალურ ბაზრებზე; და
- ხელის შეწყობა ურთიერთთანამშრომლობის გამჟღავნებას, რომელიც არის სპეციფიკური იურიდიულობის და მიმართულია უფრო ფართო დაინტერესებულ მხარეებზე.

მდგრადი განვითარების საერთაშორისო სტანდარტების საბჭომ (ISSB) 2022 წლის მარტში განსახილველად გამოაქვეყნა მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ფინანსური ინფორმაციის ორი სტანდარტი, ფასს მ1 (S1) და ფასს მ2(S2) პროექტი:

ფასს მ1 – „მდგრადი განვითარების შესახებ ფინანსური ინფორმაციის გამჟღავნების საერთო მოთხოვნები“ და

ფასს მ2 – „კლიმატთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ინფორმაცია“.

- ფასს მ1 – „მდგრადი განვითარების შესახებ ფინანსური ინფორმაციის გამჟღავნების საერთო მოთხოვნები“ კომპანიას დაავალდებულებს ისეთი ინფორმაციის გამჟღავნებას, რომელიც ინვესტორებს საშუალებას მისცემს, შეაფასონ მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი რისკებისა და შესაძლებლობების გავლენა საწარმოს ღირებულებაზე;

იმისათვის, რომ მდგრადობასთან დაკავშირებული ფინანსური ინფორმაცია იყოს **სასარგებლო**, ის უნდა იყოს **შესაბამისი**. ეს არის მდგრადობასთან დაკავშირებული სასარგებლო ფინანსური ინფორმაციის ფუნდამენტური თვისობრივი მახასიათებლები. მდგრადობასთან დაკავშირებული ფინანსური ინფორმაციის სარგებლიანობა გაუმჯობესებულია, თუ ინფორმაცია არის შესაძარისი, შემოწმებადი, დროული და გასაგები. ეს აძლიერებს მდგრადობასთან დაკავშირებული სასარგებლო ფინანსური ინფორმაციის ხარისხობრივ მახასიათებლებს. [IFRS S1:10]

კომპანიებმა უნდა შეაფასონ და გაამჟღავნონ მდგრადობის მატერიალური რისკები და შესაძლებლობები, რამაც შეიძლება გავლენა მოახდინოს ფინანსურ მდგომარეობაზე.

გამჟღავნებული ინფორმაცია უნდა იყოს ზუსტი, მხარდაჭერილი მონაცემთა სანდო წყაროებით და ექვემდებარება შესაბამის გადამოწმების პროცესებს. კომპანიებს უნდა ჰქონდეთ შიდა კონტროლი, რათა უზრუნველყონ მდგრადობის მონაცემების სანდოობა.

მათ უნდა განმარტონ ურთიერთობა მდგრადობის ინიციატივებსა და მათ ფინანსურ შედეგებს შორის.

- ფასს მ2 – „კლიმატთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ინფორმაცია“ (კლიმატის განსახილველი პროექტი) ყურადღებას ამახვილებს კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებულ რისკებსა და შესაძლებლობებზე. მასში გათვალისწინებულია კლიმატთან დაკავშირებული ფინანსური ინფორმაციის გამჟღავნების საკითხებზე მომუშავე სპეციალური ჯგუფის (TCFD) რეკომენდაციები და მოიცავს მაჩვენებლებს, რომლებიც მიესადაგება მდგრადობის ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების საბჭოს (SASB) დარგობრივი სტანდარტების შესაბამის დარგების კლასიფიკაციას.

საერთაშორისო საფუძვლების იდეას მხარს უჭერენ დიდი ოცეულის (G20) ხელმძღვანელები, ფასიანი ქაღალდების კომისიის საერთაშორისო ორგანიზაცია (IOSCO) და სხვები.

2024 წლის ივლისში, ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების საბჭომ (IASB) გამოაქვეყნა ფინანსურ ანგარიშგებაში კლიმატთან დაკავშირებული და სხვა გაურკვეველობების ექსპოზიციის პროექტი.

ამ პროექტის მთავარი მიზანია კლიმატის რისკებთან და სხვა გაურკვეველობებთან დაკავშირებული ფინანსური ინფორმაციის გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების გაზრდა. ეს გულისხმობს კლიმატის ცვლილების ზემოქმედების იდენტიფიცირებას და შეფასებას ფინანსურ მაჩვენებელზე და მდგომარეობაზე, ასევე ამ ფაქტორების ინტეგრირებას ფინანსური ანგარიშგების პრაქტიკაში. საბოლოო ჯამში, პროექტი მიზნად ისახავს დაინტერესებულ მხარეებს, მათ შორის ინვესტორებს, მარეგულირებლებს და საზოგადოებას, მიანოდოს უფრო მკაფიო წარმოდგენა კლიმატთან დაკავშირებული რისკების ფინანსური შედეგების შესახებ, ხელი შეუწყოს ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღებას და მდგრადი ბიზნეს პრაქტიკის ხელშეწყობას. გარდა ამისა, მდგრადი კორპორატიული მმართველობა (SCG) აძლიერებს კორპორატიულ გამჭვირვალობას და ანგარიშვალდებულებას, ხელს უწყობს დაინტერესებულ მხარეებს შორის ნდობის გაზრდას. ასევე შეუძლია შექმნას ახალი ბიზნეს შესაძლებლობები, ინოვაციები და მოიზიდოს სოციალურად პასუხისმგებელი ინვესტორები (Eccles & Klimenko, 2019.)

კლიმატის ცვლილება არის გლობალური და სისტემური პრობლემა, რომელსაც შეუძლია საფრთხე შეუქმნას ეკონომიკის მდგრადობას. ის შეიცავს ფიზიკურ და გარდამავალ რისკებს.

მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ინფორმაცია ფას სტანდარტების მიხედვით, **მდგრადი განვითარების შესახებ** გამჟღავნებული ფინანსური ინფორმაცია კონცენტრირებული იქნება იმაზე, თუ რამდენად ითვალისწინებს კომპანია: მართვას, სტრატეგიას და რისკების მართვას.

მართვა – ინფორმაცია, რომელიც ინვესტორებს საშუალებას აძლევს, გაეცნონ კომპანიის იმ მართვის პროცესებს, კონტროლის მექანიზმებსა და პროცედურებს, რომლებიც გამოიყენება მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი რისკებისა და შესაძლებლობების მონიტორინგისა და მართვისთვის.

სტრატეგია – ინფორმაცია, რომელიც ინვესტორებს საშუალებას აძლევს, შეაფასონ მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებულ მნიშვნელოვან რისკებსა და შესაძლებლობებზე კომპანიის რეაგირების სტრატეგია.

რისკების მართვა – ინფორმაცია, რომელიც ინვესტორებს საშუალებას აძლევს, გაეცნონ პროცესს, რომლის მეშვეობით კომპანია ავლენს, აფასებს და მართავს მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებულ არსებულ და მოსალოდნელ რისკებსა და შესაძლებლობებს.

კომპანიის საქმიანობის მაჩვენებლები და მიზნები – ინფორმაცია, რომელიც ინვესტორებს საშუალებას აძლევს გაეცნონ, როგორ აფასებს, როგორ ახორციელებს მონიტორინგს და როგორ მართავს კომპანია მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებულ რისკებსა და შესაძლებლობებს, ასევე როგორ აფასებს თავის შედეგებს, მათ შორის მიზნების შესრულების კუთხით

მიღწეულ პროგრესს. (IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information

ფასს მ2 – კლიმატთან დაკავშირებით გასამჟღავნებელი ინფორმაციის განსახილველ პროექტშიც იგივე მიდგომაა გამოყენებული, რომელიც გამოყენებულია საერთო მოთხოვნების განსახილველ პროექტში. შემოთავაზებული სტანდარტი მოიცავს მოთხოვნას, რომლის მიხედვით კომპანიებმა უნდა გაამჟღავნონ ინფორმაცია კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებული ფიზიკური და გარდამავალი რისკებისა და შესაძლებლობების შესახებ. (IFRS S2, Climate-related Disclosures 2023)

ფიზიკური რისკები მოიცავს გამჟღავნებას, თუ როგორ შეიძლება გავლენა იქონიოს ექსტრემალურმა ამინდმა და კლიმატთან დაკავშირებულმა მოვლენებმა (მაგ., წყალდიდობა, გვალვა) ოპერაციებზე, მიწოდების ჯაჭვებზე და აქტივებზე. (IFRS S2, Climate-related Disclosures 2023)

გარდამავალი რისკები მოიცავს მარეგულირებელ ცვლილებებს, ბაზრის ცვლილებებს და ტექნოლოგიურ წინსვლას, მათ შორის ნახშირბადის დაბალი შემცველობის ეკონომიკაზე გადასვლა. (IFRS S2, Climate-related Disclosures 2023)

2. კორპორაციული მდგრადობის ანგარიშგების დირექტივა (CSRD)

2022 წელს, ევროკომისიამ (EU), კორპორაციული მდგრადობის ანგარიშგების დირექტივა (CSRD) შეიმუშავა, რომელიც 2023 წლის 5 იანვრიდან შევიდა ძალაში ევროკავშირის წევრი ქვეყნებისთვის. CSRD ცვლის არაფინანსური ანგარიშგების დირექტივას (NFRD), რომელიც შემოღებულ იქნა 2014 წელს. NFRD-ს ჰქონდა შეზღუდული მოქმედების სფერო და გამოიყენებოდა ძირითადად მსხვილი საჯარო ინტერესის მქონე ერთეულებზე. CSRD-ის მიზანია გააფართოვოს სფერო და გააუმჯობესოს მდგრადობის გამჟღავნების ხარისხი.

საწარმოებისთვის კორპორაციული მდგრადობის ანგარიშგების მომზადება შესაბამისი სტანდარტის გამოყენებით, სავალდებულო გახდება 2024 წლის საანგარიშგებო პერიოდისთვის, რომელსაც ადგილობრივ უწყებებს წარუდგენენ 2025 წლიდან.

CSRD-ის აქცენტი ორმაგ მატერიალურობაზე მოითხოვს ყოვლისმომცველ მიდგომას მდგრადობის ანგარიშგების მიმართ, სადაც ბიზნესმა უნდა აღიაროს და წარადგინოს ანგარიში საზოგადოებასა და გარემოზე მათი ზემოქმედების შესახებ. ეს ცვლილება გამოიწვევს უფრო მეტ გამჭვირვალებას, დაინტერესებულ მხარეებთან ურთიერთობის გაუმჯობესებას და პოტენციურად გაძლიერებულ გრძელვადიან ღირებულების შექმნას.

3. კორპორაციული მდგრადობის ფინანსური ანგარიშგების გამოწვევები

მდგრადი განვითარების ფინანსური ანგარიშგება გამოწვევების წინაშე დგას, მათ შორის:

სტანდარტიზაციის ნაკლებობა, არ არსებობს საყოველთაოდ მიღებული სტანდარტები მდგრადობის ანგარიშგებისთვის, რაც ართულებს კომპანიების ინფორმაციის შედარებასა და შეფასებას.

მონაცემთა ხელმისაწვდომობა და ხარისხი, ბევრი კორპორაცია ცდილობს შეაგროვოს სანდო მონაცემები გარემოსდაცვითი, სოციალური და მმართველობითი (ESG) ფაქტორების შესახებ, რაც იწვევს ანგარიშგების შეუსაბამობას.

ინტეგრაცია ფინანსურ ანგარიშგებასთან, მდგრადობის ფინანსური ანგარიშგების ტრადიციულ ფინანსურ ანგარიშგებასთან თანხვედრა შეიძლება რთული იყოს, რადგან ბევრი

მდგრადი ზემოქმედება გრძელვადიანია და დაუყოვნებლივ არ აისახება ფინანსურ ანგარიშგებაში.

დაინტერესებული მხარეების მოლოდინები, დაინტერესებულ მხარეთა სხვადასხვა ჯგუფს განსხვავებული მოლოდინი აქვს მდგრადობის ანგარიშგების შესახებ, რაც რთულს ხდის ყველა საჭიროების ეფექტურად დაკმაყოფილებას.

მარეგულირებელი გარემო, სხვადასხვა იურისდიქციას აქვს განსხვავებული რეგულაციები მდგრადობის გამჟღავნებასთან დაკავშირებით, რაც ართულებს შესაბამისობას მრავალეროვნული ორგანიზაციებისთვის.

შეზღუდული რესურსები, მცირე კომპანიებს შეიძლება არ ჰქონდეთ რესურსები ან გამოცდილება, რათა განავითარონ მდგრადობის ანგარიშგების ძლიერი პროცესები.

ეს გამოწვევები ხაზს უსვამს იმ სირთულეებს, რომლებსაც კომპანიები აწყდებიან ეფექტური და სანდო მდგრადობის ფინანსური ანგარიშგების პრაქტიკის დანერგვისას.

4. დასკვნა

მდგრადი განვითარების ფინანსური ანგარიშგება არ არის მხოლოდ მარეგულირებელი მოთხოვნა, არამედ სტრატეგიული იმპერატივი. მდგრადი პრაქტიკის გათვალისწინებით და ფინანსური ანგარიშგების ESG მოსაზრებების ინტეგრირებით, კომპანიებს შეუძლიათ დაამყარონ ნდობა დაინტერესებულ მხარეებთან, შეამცირონ რისკები და გაზარდონ გრძელვადიანი ღირებულება. გლობალური ეკონომიკის განვითარებასთან ერთად, ისინი, ვინც პრიორიტეტს ანიჭებენ მდგრადობას თავიანთ ანგარიშგებაში, არა მხოლოდ გააძლიერებენ თავიანთ კონკურენტულ უპირატესობას, არამედ ხელს შეუწყობენ უფრო მდგრად მომავალს ყველასთვის.

მდგრადი განვითარების მიზნები (SDGs), რომელიც გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ 2015 წელს გამოცხადდა, როგორც მდგრადი განვითარების 2030 დღის დღის წესრიგი, მიზნად ისახავს აღმოფხვრას გლობალური უთანასწორობა და გააძლიეროს ცხოვრების დონე (გაერო, 2017). მიუხედავად იმისა, რომ SDG-ების მიღწევაში მთავარი პასუხისმგებლობა ეკისრება ეროვნულ მთავრობებს, მნიშვნელოვანია, რომ ბიზნესებმა და სხვა ორგანიზაციებმა ასევე შეასრულონ გადამწყვეტი როლი.

ლიტერატურა

1. European Union (2023). Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).
2. Eccles, R. G., & Klimenko, S. (2019). "The Role of the Chief Financial Officer in Sustainability Reporting;
3. KPMG (2020). "The Time Has Come: The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020";
4. Boubaker, S., & Nguyen, D. K. (2021). "Challenges of Sustainability Reporting: Evidence from Emerging Economies." *Journal of Business Research*, 123, 161-172;
5. Sullivan, R., & Mackenzie, C. (2017). "Sustainable Financial Reporting: A Global Perspective." *The Journal of Applied Corporate Finance*, 29(2), 18-25.
6. Sustainability Accounting Standards Board (SASB). (2023). SASB Standards
7. Deloitte (2024) Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)
8. McKinsey & Company (2020) "Toward a Global Framework for Sustainability Reporting"
9. Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). (2023). Final Report: Recommendations of the TCFD.
10. IFRS S2 (June 2023) IFRS® Sustainability Disclosure Standard. Climate-related Disclosures. International Sustainability Standards Board

11. IFAC's Vision for High-Quality Sustainability Assurance
12. IFAC (Feb 15, 2024) Sustainability reporting and assurance
13. Hamad, S., Lai, F.-W., Shad, M. K., Shah, S. Q. A., Jan, A. A., & Ali, S. E. A. (17 July 2024). A reflection on the voluntary disclosure of sustainable development goals: The role of sustainability committee. *Business Strategy & Development*, 7(3):e398. <https://doi.org/10.1002/bsd2.398>

CORPORATE SUSTAINABILITY REPORTING, GOALS AND CHALLENGES

Maisuradze Marina

Academic doctor of economics TSU associate professor

Nino Chavleshvili

*TSU doctoral student, assistant professor of accounting,
analysis and audit department*

Summary

Corporate sustainability financial reporting focuses on integrating environmental, social, and governance (ESG) factors into financial disclosures. Here's a summary of its goals and challenges:

Goals:

Transparency: Improve the clarity and accessibility of sustainability-related information for stakeholders, including investors, customers, and regulators.

Accountability: Hold companies accountable for their sustainability commitments and performance, fostering trust among stakeholders.

Decision-Making: Provide relevant data to help investors and management make informed decisions regarding sustainability risks and opportunities.

Challenges:

Data Collection and Quality: Difficulty in gathering accurate and comprehensive data on sustainability metrics, often due to lack of systems or standard definitions.

Regulatory Complexity: Navigating a patchwork of evolving regulations and reporting requirements across different jurisdictions.

Integration with Financial Reporting: Integrating ESG data with traditional financial metrics in a meaningful way remains complex and often inconsistent.

Stakeholder Expectations: Balancing diverse stakeholder demands and expectations regarding sustainability reporting, which can vary widely.

Resource Constraints: Limited resources (financial, human, technological) for companies, especially smaller ones, to invest in robust sustainability reporting practices.

Overall, while the goals of corporate sustainability financial reporting are geared towards enhancing transparency and accountability, the challenges often stem from data limitations, regulatory landscapes, and the need for integration with traditional financial metrics.